

Datum: 15.08.2018

Medij: Dnevnik

Rubrika: Kultura

Autori: Redakcija

Teme: filmski, dramski, pozorišni umetnici

Naslov: Relativne granice slobode

Napomena:

Površina: 559

Tiraž: 10000

Strana: 10

ИНТЕРВJU: ДЕЈАН ПЕТРОВИЋ, РЕДИТЕЉ ДОКУМЕНТАРЦА „ИСТИ“, НАГРАЂЕНОГ „ЗЛАТНОМ МИМОЗОМ“

Релативне границе слободe

Једно од најзапаженијих остварења приказа-них у такмичарској селекцији документарног филма на недавно одржаном Филмском фестивалу у Херцег Новом – Монтенегро филм фестивалу 2018, био је документарца београдског редитеља Дејана Петровића „Исти“, који је претходно са изузетним успехом представљен на низу великих интернационалних фестивала у свету, освојивши највиша признања на београдском Фестивалу документарног филма и на фестивалу у Исмаилији у Египту. По оцени жирија, Петровићев филм је био најуспешнији и на херцеговачком фестивалу и освојио је награду „Златна мимоза“.

Аутор документарца „Исти“, писац и редитељ Дејан Петровић, професор режије на Академији уметности у Београду, снимао је свој филм у затворима, приказујући живот и свакодневницу осуђеника, али и њихових чувара, покушавајући да на тај начин потражи одговор на питање шта је заправо слобода и колико стварни или имагинарни оквири слободе одређују егзистенцију и идентитет људи са обе стране затворских решетака.

● **Откуд идеја да се прича о слободи исприча кроз затворске решетке?**

– Заправо, већ дуже ме привлачи тема о релативности слободе и прича о томе како друштво од малих ногу, преко вртића и школе и кроз разне институције, односно системе кроз које пролазимо током живота, системом награда и казни покушава да контролише појединца. То је проблем који ме је провоцирао и тражио сам начин на који могу да уобличи једну такву тему. И случајно сам, непосредно пред улазак у развој приче сазнао за један пројекат, који се дешавао у затвору. У питању је представа коју су осуђеници радили и то ме је навело на помисао да би било интересно ући у затвор и једну причу о слободи испричати из једног таквог простора.

● **Колико је било тешко снимати документарца у затвору?**

– С обзиром на то да сам приликом рада на филму истовремено био у улози продуцента и у улози редитеља, требало је помирити те две

аутоматски не говоре оно што мисле или осећају. Са тим се сви ми често сусрећемо, па и ја такође тако радим. Улазак у затвор ми је некако пружио још једну потврду, у том простору где сматрамо да људи немају слободу само зато што физички не могу да буду на другом месту онда када желе, да је истинска слобода заправо нешто друго, тако да су и обични људи, поред којих пролазимо на улици, такође неслободни, али на други начин, чак су често много више у неком грчу. Тог сазнања постао сам свестан после посете затвору у Ваљеву у фази истраживања, када сам покушавао да де-

ста документарног филма, не документарни филм као пресликавање стварности, него више као слика стварности пропуштена кроз мене као аутора. И увек се трудим да, када наиђем на неку важну тему или интересантног јунака, ма колико ми они били занимљиви, све то ми није довољно док ја не нађем неку конекцију и не препознам шта ја имам да кажем у односу на то.

● **Каква је данас позиција документарног филма код нас и колико је за тебе као аутора и за сам филм значајна ова награда у Херцег Новом?**

Фото: Фејсбук

таљније сагледам лица тих људи, и осуђеника и стражара који ту раде. После пар сати боравка у затвору, изашао на улицу. И тада сам на лицима пролазника препознао потпуно исту емоцију и схватио сам заправо, да су њихове невидљиве решетке заправо оквири свакодневнице, брдо проблема са којима се суочавају, кредити, проблеми са шефовима, страх од тога да ли ће остати без посла ... И тада сам, чини ми се и схватио да су и они исти онакви, као и људи који своје време проводе иза решетака. Тако сам пронашао и наслов филма: „Исти“.

● **Ти си ову релативност слободе представио наизменичним приказивањем строја затвореника и реда постојећих стражара, уз које иду и кадрови стотина идентичних шавовских фигура. Да ли се на тај начин сугерише да се и затворски чувари суочавају са истим сазнањем о нејасним оквирима и суштинским ограничењима стања које називамо слобода?**

– Тако је, јер ови стражари су неко ко стоји између осуђеника и људи изван затворског круга. Они свакога дана део свог времена проводе у затвору и када се сагледа његов животни век, они трећину свог времена проводе иза решетака. И они, исто тако, имају одређене врсте своје контроле, контроле од својих шефова, и тако даље. Разлика је што они после радног времена могу да изађу из затвора, али се ту они исто тако суочавају са другим врстом брига, ограничења и свакодневних проблема. Тако да су они негде прелазна варијанта између нас који сматрамо да смо слободни и осуђеника који су у затвору.

● **Какав је изазов за тебе као аутора рада на документарном филму?**

– Мене пре свега занимају документарни филм и стварност, људи, простори и проблеми с којима живимо. Све што доживљавам на неки начин се филтрира кроз мене и после тога на неки другачији начин кроз филм то проследим гледаоцу. Мене занима та креативна вр-

– Мој утисак је да је документарни филм упркос свим напорима на његовом популарисању и труду око његове видљивости и доступности, не само код нас, него и у свету и даље некако маргинализован. Поготово се то односи на кратки документарни филм, јер већина људи сматра да је кратки документарни филм намењен студентима. На једном од најзначајнијих фестивала документарног филма, на ИТВИ, где сам био са филмом, ниједан студентски филм није био у конкуренцији документарног филма, већ постоји посебна категорија студентског документарног филма. Код нас, чини ми се, влада неко погрешно мишљење да је кратки документарни филм школска форма, на којој се вежбају студенти. Мислим да је то грешка и да постоје аутори, као што су код нас Влада Перовић, Драган Елић и други, аутори који се тиме баве, као што су некада постојали аутори као што су Живко Николић, Гилић и тако даље, чија је поезика заправо, кратка форма, кратки документарни филм. И ми смо заиста имали, ако смо икада имали резултате у историји документарног филма, највише резултате управо у краткој форми.

Фестивали и награде су веома битни да скрену пажњу публике на документарне филмове. Јер као то имамо књижевнике који искључиво пишу поезију, док други пишу новеле или романе, не можемо рећи да су ови први мање вредни од оних који раде дуже форме. То је једноставно, само начин на који ти кристалишеш своју идеју. Било која фестивалска награда и она на београдском Кратком метру и ова у Херцег Новом је важна, јер ми аутори смо несигурни, ма колико то смешно деловало. Свака награда је потврда да је човек нешто добро урадио и сваки пут кад добијете награду, ево на сваком фестивалу на којем смо били, малтене у последњих пар месеци добили смо награду. И то је потврда да је оно што смо урадили добра ствар и да је поезика овог филма схваћена.

М. Јанковић

*На лицима пролазника
препознао сам потпуно исту
емоцију и схватио да су њихове
невидљиве решетке
заправо оквири свакодневнице*

ствари. Документарни филм од вас као аутора захтева да забележите, да ухватите те спонтане моменте у животу осуђеника и стражара, а са друге стране управа и затвор су такав систем који од вас унапред траже да их упознате малтене са сваком кадром, како би се омогућили најбезбеднији услови за снимање. Гледајући из улоге продуцента, те две ствари је требало помирити, али са друге стране, то је био и велики изазов за мене као редитеља, да снимим оно што што сам замислио. И када смо по завршетку филма добили овакав резултат, осетите некако још веће задовољство.

● **Твој филм је својеврсна потрага за одговором на питање: шта је слобода? До каквог си одговора дошао снимајући „Исти“?**

– Још пре уласка у затвор, схватао сам да је слобода релативна ствар, и да многи од нас, кад их питате да ли су слободни, кажу: „Да, слободан сам!“ А притом они не помишљају да већину ствари које учине, тако ураде због очекивања других. Сваки пут када кажу нешто, кажу то да би били прихваћени од других и

